

Nr 523

Av herr Larsson, Sigfrid, och herr Franzén, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående åtgärder i prisreglerande syfte på jordbrukets område m. m.

Den allmänna räntehöjning, som följt efter riksbanksfullmäktiges beslut den 18 april om höjning av diskontot till 3,75 %, medför väsentligt ökade kostnader för jordbruksproduktionen. Man kan räkna med att en sådan 1-procentig räntehöjning, som nu ägt rum, ökar jordbrukets ränteutgifter med 35—40 milj. kronor per år. Om den höjda räntan skulle gälla för längre tid, så att räntan på nu bundna lån successivt skulle anpassas till det högre läget, kan kostnadsökningen beräknas till betydligt högre belopp. Räknar man med att det i jordbruket investerade kapitalet skall förräntas efter en med 1 % höjd räntesats, måste jordbruket härför kalkylmässigt tillföras ett belopp av cirka 100 milj. kronor.

Det är anledning att framhålla, att jordbruket inte kunnat få täckning för sina kostnader på det sätt, som enligt jordbrukskalkylen varit berättigat. För innevarande produktionsår kan ett kalkylmässigt underskott på omkring 300 milj. kronor beräknas uppstå, och för det kommande produktionsåret måste man räkna med ett underskott på drygt 200 milj. kronor. Det måste mot denna bakgrund vara självklart, att ökade kostnader för jordbruket kan få kännbara följder för produktionen.

Den räntehöjning, som ägt rum, måste anses vara ett verksamt medel till neutralisering av det köpkraftsöverskott, som uppstått främst genom de av arbetsmarknadsorganisationerna träffade löneuppgörelserna. Det synes oss emellertid inte riktigt, att den hårt pressade jordbruksproduktionen skall bära stora kostnader härför. I propositionen nr 194 har föreslagits, att de till följd av räntehöjningen ökade bostadskostnaderna i betydande utsträckning skall bäras av staten genom ökade anslag till ränteeftergifter å vissa bostadsbyggnadslån. Det synes oss nödvändigt, att även jordbruket kompenseras för de ökade kostnader, som följer genom räntehöjningen.

Det köpkraftsöverskott, som nu hotar att pressa fram en ny inflation, är resultatet av de betydande inkomstökningarna enligt årets löneuppgörelser. Det synes oss därför vara riktigt, att de genom räntehöjningen ökade kostnaderna för livsmedelsproduktionen främst bäres av konsumentledet, varvid givetvis även jordbrukets folk som konsumenter måste räkna med att få svara för en rättvis del. När överenskommelse mellan statens jord-

bruksnämnd och jordbrukets förhandlingsdelegation träffades om priserna på jordbrukets produkter för det kommande regleringsåret, ansåg man inte, att det fanns marknadsmässiga möjligheter för större prishöjningar än som då avtalades. Man utgick emellertid då från att de genomsnittliga löneökningarna skulle bli 4 à 5 procent. Då avtalsrörelsen nu synes ha resulterat i en löneökning av i genomsnitt 9 à 10 procent, kan det ifrågasättas, om det inte finns marknadsmässiga förutsättningar för en sådan justering av priserna på jordbruksprodukterna, att jordbruket kan få skälig kompensation för de ökade räntekostnaderna.

I den överenskommelse, som träffats mellan statens jordbruksnämnd och jordbrukets förhandlingsdelegation om priserna på jordbrukets produkter, har förbehåll icke gjorts om rätt till upptagande av förhandlingar om kompensation för ökade räntekostnader. Det synes oss emellertid riktigt och rimligt, att jordbrukets förhandlingsdelegation medgives rätt att uppta förhandlingar om sådan kompensation genom prishöjningar eller på annat sätt.

Med anledning av vad som ovan anförts får vi hemställa,
att riksdagen vid behandling av propositionen nr 180 må
medgiva jordbrukets förhandlingsdelegation rätt att upp-
taga förhandlingar om kompensation åt jordbruket för de
ökade räntekostnaderna.

Stockholm den 26 april 1955

Sigfrid Larsson

Nils Franzén
